

**PIERDERILE UMANE ȘI INFLUENȚA LOR
ÎN CONTINUAREA RĂZBOIUL RUSO - UCRAINIAN**

**HUMAN LOSSES AND THEIR INFLUENCE
IN THE CONTINUATION OF THE RUSSIAN - UKRAINIAN WAR**

Colonel (ret.) medic prof. univ. dr. Viorel ORDEANU*

Colonel (r.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC **
(Academy of Romanian Scientists, 3 Ilfov, 050044, Bucharest, Romania)

Rezumat: Pierderile umane ale beligeranților din războiul Ruso - Ucrainean, chiar dacă nu sunt egale cantitativ și calitativ, sunt de obicei comparabile și chiar este necesar să fie comparate pentru a studia tacticile și strategia folosită, precum și posibilitatea fiecăruia dintre ei de a continua lupta. Costurile umane ale războiului influențează semnificativ obținerea victoriei. Dacă despre pierderile forțelor ucrainiene nu există încă o estimare exhaustivă, motivul este că acestea sunt secretizate de oficialitățile ucrainiene și nu se publică aproape nimic despre pierderile proprii. Prin analize indirecte, OSINT și medical intelligence încercăm să prezentăm o situație cât mai apropiată de realitate. Pentru planificatorii militari este important să cunoască situația reală, atât pentru conceperea și ducerea operațiilor cât și pentru organizarea și dotarea serviciului sanitar care sprijină acțiunile de luptă.

Cuvinte cheie: război, Ucraina, Rusia, medical intelligence, pierderi umane, victime colaterale, distrugeri.

Abstract: The human losses of the belligerents in the Russo-Ukrainian war, even if not equal in quantity and quality, are usually comparable and even necessary to compare in order to study the tactics and strategy used, as well as the possibility of each of them to continue fighting. The human costs of war have a significant influence on the achievement of victory. If there is still no comprehensive estimate of the losses of Ukrainian forces, the reason is that they are kept secret by Ukrainian officials and almost nothing is published about their own losses. Through indirect analysis, OSINT and medical intelligence we try to present a situation as close to reality as possible. It is important for military planners to know the real situation, both for the design and conduct of operations and for the organisation and staffing of the medical service supporting combat actions.

Keywords: war, Ukraine, Russia, human losses, collateral damage, destruction.

* Profesor universitar la Universitatea „Titu Maiorescu” București, email: ordeanu_viorel@yahoo.com

** Profesor universitar, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

Introducere

Pierderile umane (morți, răniți, bolnavi, naufragiați, prizonieri, dispăruți etc.), în războiul ruso - ucrainean, pot influența, în mod semnificativ, continuarea acțiunilor de luptă în anul 2024.

Adunând și comparând informațiile fragmentare și uneori contradictorii apărute în presa scrisă și audio-vizuală, anterior anului acesta, se poate face o estimare aproximativă, care în opoziție cu pierderile forțelor ruse, poate să arate amploarea pierderilor umane într-un război modern de anvergură, dus între armate europene. Avem la dispoziție, din păcate, cazul actualului război fratricid dintre Rusia și Ucraina, considerat cel mai mare război european de după Al Doilea Război Mondial. Ca o paranteză, însăși existența și prelungirea acestui război arată că ONU nu mai are forța de a gestiona pacea în lume, că UE încă nu are forța necesară pentru a impune pacea, iar SUA nu mai este „jandarmul lumii” în cazurile litigioase.

Pierderile armatei ucrainiene

Nu se cunoaște oficial numărul de militari ucrainieni morți, deoarece nu se comunică nimic, probabil de teamă că dacă opinia publică occidentală ar afla numărul mare de morți și de răniți cauzat de război, aceasta s-ar opune sprijinului acordat de guvernele statelor respective. Cât despre ucrainieni, nu toți susțin războiul și unii se refugiază în țările vecine. Observațiile de pe teren și mărturiile voluntarilor din țările occidentale, reveniți din teatrul de război, tind să confirme părerea că forțele ucrainiene suferă pierderi umane considerabil mai mari decât forțele ruse, iar presa nu publică niciodată estimări privind pierderile ucrainiene, pentru a menține iluzia victoriei contra rușilor, pentru a menține livrările de arme¹.

Politica de secretizare a numărului de morți poate să aibe consecințe neașteptate. Ca exemplu, la Izyum, după luptele din martie 2022, când rușii au oferit ucrainenilor posibilitatea de a-și aduna morții, aceștia au refuzat să îi recupereze, probabil pentru a nu trebui să raporteze numărul real de morți, așa că morții ucrainieni au fost îngropați de soldații ruși². În septembrie, propaganda prin presă a atribuit aceste morți „masacrelor” rusești³. Această politică de comunicare prezintă unele contradicții, deoarece arată pe de o parte pierderi ucrainiene neglijabile și pierderi rusești enorme, dar pe de altă parte sunt prezentați rușii că încearcă să distrugă țara și să omoare cât mai mulți ucrainieni. Însă, în știință, ca și în justiție, trebuie să se aplice principiul latin „*Audiatur et altera pars*”.

Strategia ucrainiană de a apăra fiecare metru pătrat de teritoriu ținând pozițiile până la capăt, („centimetru”, cum s-a exprimat public președintele SUA, Joe Biden) duce la distrugerea forțelor proprii. Este ceea ce au făcut francezii și germanii în Primul Război Mondial și germanii în 1945. Dar de această dată rușii au fost mobili, ca în defensivă din 1914, și ofensivă din

¹ Jacques Baud, *Ukraine entre guerre et paix*, Édition Max Milo, Paris, mai 2023, p. 278.

² Masacru de la Izyum, euro news, disponibil la <https://youtu.be/16ngm-QU4M>, accesat la 01.12. 2023.

³ Dans les ruines d'Izioum, ville ukrainienne traumatisée, 27 septembre 2022, disponibil la <https://www.rts.ch/info/monde/1.html>, accesat la 03.12. 2023.

1943. Rezultatul, în opinia noastră, a fost că potențialul militar ucrainian a fost distrus încă din vara lui 2022, și contraofensiva de vară nu a mai avut putere.

În această situație, aliații occidentali au compensat alimentând forțele ucrainiene cu tehnică, armament și muniție. După vizita la Kiev a prim-ministrului britanic Boris Johnson, rușii s-au temut că occidentul nu va permite ucrainenilor să negocieze pacea, acesta afirmând că „*vom sprijini Ucraina atâta timp cât este nevoie*”, deci conflictul va fi prelungit până la epuizarea Rusiei. În accepțiunea noastră, rușii și-au schimbat tactica, în loc să distrugă tehnica de luptă trimisă din Occident, pentru că nu puteau să oprească fluxul de arme, s-au concentrat pe distrugerea servanților acestor arme. A început o nouă etapă a războiului, în care scopul rămâne reducerea potențialului militar, dar nu prin distrugerea armamentului, ci a celor care îl utilizează. Astfel, în iunie 2022, președintele Zelenski a recunoscut pierderi zilnice de 60 -100 de militari pe zi, iar consilierul prezidențial a recunoscut la BBC pierderi zilnice 100 - 200 de militari morți^{4,5}.

Tot în iunie 2022, David Arakamia, negociatorul-sef și consilier prezidențial, vorbește de 200-500 de morți pe zi și de un total de pierderi umane (morți, răniți, prizonieri, dezertori) de o mie de militari pe zi⁶. După *Business Insider*, Ucraina ar fi pierdut în acea operație peste 18 000 de militari, adică echivalentul numeric al întregii infanterii britanice⁷.

Nu se poate ști dacă aceste cifre sunt exacte, experții serviciilor de informații consideră că sunt mult subevaluate, iar ucrainenii estimează pierderi și mai mari ale forțelor ruse. Unii pretind că ucrainenii ar fi avut, în iunie 2022, cca. 60 000 de morți și 50 000 de dispăruți, iar generalul american St. Twitty estima pierderile armatei ucrainiene la 200 000 de militari⁸. Un grup care lucra pentru BBC (Marea Britanie) și *MediaZona* (opoziția rusă), analizând anunțurile mortuare și înmormântările, a estimat pierderile ucrainiene la 402 000 morți. În timpul acestui conflict „*secretizat*” s-a dezvoltat și analiza militară bazată pe *open sources intelligence* (OSINT), adică spionajul din surse deschise, adică bazat pe surse publice, nesecrete, în principal vehiculate de presa scrisă și audiovizuală, deci accesibile oricui este interesat. Însă acestea sunt dificil de

⁴ Alona Mazurenko, *Ukrainska Pravda*, disponibil la <https://www.pravda.com.ua/news/2022/06/9/7/>, accesat la 05.12.2023.

⁵ Podoliak David, *BBC News* 9 iun 2022, disponibil la <https://www.bbc.com/ukrainian/news-6>, accesat la 07.12. 2023.

⁶ Lawler Dave, „Ukraine suffering up to 1,000 casualties per day in Donbas, official say”, *Axios*, 15 iun 2022, disponibil la <https://www.axios.com/2022/06/15/ukraine-1000-casualties-day-donbas-arakhamia>, accesat la 10.12. 2023.

⁷ Anthony Katie, „Ukraine has lost more troops during the Russian invasion than more are infantry in the British army, defense expert says” *Business Insider*, 28 iun 2022, disponibil la <https://www.businessinsider.co.uk/ukraine-has-lost-more-troops-than-there-are-in-the-british-army-expert-2022-6>, accesat la 11.12. 2023,

⁸ US-General Stephen Twitty, verwundet: 200 000 ukrainische Soldaten verschwunden, *Exxpress.at*. 8 iun. 2022, disponibil la <https://exxpress.at/general-verwundet-200-000-ukrainische-soldaten-verschwunden/>, accesat la 12.12. 2023.

interpretat deoarece fiecare parte prezintă realitatea parțial sau minte în favoarea sa și în detrimentul adversarului. Metodologia și profesionalismul acestor analiști lasă de dorit, estimările trebuie considerate cu precauție, iar datele prezentate sunt mai mici decât în realitate⁹. Astfel, *Washington Post* citează mărturia unui comandant din Brigada 46 Parașutiști (mare unitate de elită a armatei ucrainiene) că la Bahmut a fost singurul supraviețuitor din batalion și că acesta a fost completat numai cu recruți fără experiență¹⁰. Ca o confirmare, după trei zile acesta a fost destituit¹¹. Este probabil o exagerare, dar aceasta arată că în pofida pierderilor atribuite rușilor, mediul militar occidental începe să-și pună întrebări¹².

În octombrie 2022, generalul rus Surovikin, pe atunci comandantul forțelor de invazie, declara că armata rusă nu încearcă să facă operații mari ci numai să „măture” adversarul fără a expune militarii ruși, iar occidentalii au crezut că se vede slăbiciunea armatei ruse și că trebuie continuat războiul în același fel. În noiembrie, ambasadorul elvețian din Ucraina declara că Rusia ar trebui să ceară negocieri de pace, deoarece este în dezavantaj¹³. Se pare că rușii după ce ocupaseră cca 20% din teritoriul Ucrainei, în est și în sud, își atinseseră obiectivul invaziei și au trecut la defensivă. În noiembrie 2022, Ursula von der Leyen, președinta Comisiei Europene (CE) deci un fel de Prim-ministru al Uniunii Europene, despre care se spune că ar fi în război cu Rusia, declară că „mai mult de 20 000 de civili și peste 100 000 de militari ucrainieni au murit până azi” declanșând furia guvernului de la Kiev, care a cerut să își corecteze declarația, ceea ce s-a și făcut imediat¹⁴.

Acest incident diplomatic (dar nu prea diplomatic) demonstrează că numărul de morți în război este un subiect sensibil pentru stabilitatea internă a Ucrainei, iar afirmația președintei CE este în mod sigur nu o părere personală ci o estimare oficială, dar confidențială, care circulă în cancelariile occidentale, și care ar avea mai degrabă tendința de a minimiza pierderile ucrainiene. *Mossad* (spionajul israelian) evaluează numărul de morți

⁹ Jacques Baud, *Op. cit.*, p. 280.

¹⁰ Isabelle Kurshudyan, Paul Sonne, Karen DeYoung, „Ukraine short of skilled troops and munitions as losses, pessimism grow”, *The Washington Post*, 13 mars 2023, disponibil la <https://www.washingtonpost.com/world/2023/03/13/ukraine-casualties-pessimism-ammunition-shortage/>, accesat la 14.12. 2023.

¹¹ Olga Kyrlyenco, Olena Roshchina, „Batallion cammander of 46th Brigade demoted after Washington Post interview and resigns” *Ukrainska Pravda*, 20 mars 2023, disponibil la <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/03/16/7>, accesat la 14. 12. 2023.

¹² Jacques Baud, *Op. cit.*, p. 281.

¹³ Disponibil la <https://www.rts.ch/play/tv/redirect/detail/1?startTime=383>, accesat la 14.12. 2023.

¹⁴ „Von der Leyen statement about death of 100,000 Ukrainian soldiers cut from speech” *The New Voice of Ukraine*, 30 nov 2022, disponibil la <https://english.nv.ua/nation/von-der-leyen-statement-about-death-of-100-000-ukrainian-soldiers-cut-from-speech-5.html>, accesat la 15.12. 2023.

ucrainieni la 157 000, iar presa turcă susține estimarea aceasta¹⁵, deși țările lor susțin Ucraina.

După cum observă colonelul elvețian Jaques Baud, expert la NATO și UE, propaganda ucrainiană atribuie rușilor numărul pierderilor proprii și își atribuie pierderilor rușilor, ca într-un efect de oglindă. Dacă se admite că situl TV *MediaZona* al opoziției ruse este fiabil, sunt 14 000 de morți ruși, în februarie 2023, și peste 150 000 morți ucrainieni, deci se pare că numărul de militari morți ucrainieni versus ruși ar fi de 10 -11 la 1, deci cu diferență de un ordin de mărime în defavoarea armatei ucrainiene, dificil de recunoscut din punct de vedere politic.

Un alt mod de a aborda problema este prin compararea consumului de muniție de artilerie pentru a estima pierderile umane de pe două părți ale liniei frontului. Responsabilii militari ucrainieni și occidentali au calculat că ucrainenii trag între 2 000 și 4 000 de obuze de artilerie grea pe zi, iar rușii între 40 000 și 50 000 deci în medie 45 000 : 3 000, adică de 15 ori mai mult, ceea ce ar putea să însemne și pierderi umane de circa 15 ori mai mari. Este dificil de crezut și de confirmat, dar este o modalitate de calcul, spre deosebire de ceea ce anunță presa fără nicio bază de calcul.

O altă manieră de a aborda problema este pe baza efectivelor forțelor armate beligerante. În mai 2022, președintele Zelenski declara că efectivele armatei erau de 700 000 de oameni¹⁶, cam de 10 ori mai mari decât actuala Armata română, iar în iulie 2022, ministrul ucrainian al apărării anunța că: „*Avem circa 700 000 de militari la care se adăugă Garda națională, Poliția și Garda de frontieră, noi suntem aproape un milion*”¹⁷. În septembrie 2022, ziarul german *Frankfurter Allgemeine Zeitung* considera că armata ucrainiană este a doua ca forță în Europa, cu 250 000 de combatanți¹⁸, probabil la pace.

Bătăliile din vestul Donbasului sunt semnificative din punctul de vedere al analizei noastre. La începutul anului 2023, la Bahmut, oraș în care încă erau trupe ucrainiene, luptele au devenit tragice. Fără a avea o importanță strategică deosebită, armata rusă și miliția Republicii Populare Donețk voiau să îl cucerească pentru a întregi Donbasul, iar armata ucrainiană și voluntarii („neonaziștii” cum le spun rușii) voiau să îl mențină în Ucraina, ca importanță politică simbolică. În prima etapă Occidentul a văzut rezistența eroică a ucrainenilor și acumularea de morți de partea rusă. Apoi presa afirma că sunt pierderi grele de ambele părți și că luptele se

¹⁵ Iddia: MOSSAD’a gore Ukraina ve Rusya kayplari” Hurseda Haber, 25 ian 2023, disponibil la <https://perma.cc/FD7T-LQU8>, accesat la 15.12. 2023.

¹⁶ „700 000 soldiers defending Ukraine now, Zelensky says, as battles rage in the Donbas”, *Euronews/AP/AFP*, 21 mai 2022, disponibil la <http://www.euronews.com/2022/05/21/live-sieverodinietsk=shelling-brutal-and=pointless-zelensky-says-as-russia-continues-offe>, accesat la 16.12. 2023.

¹⁷ Emily McGarvey, „Ukraine aims to amass million strong army to fight Russia, says defence minister” *BBC News* 11 iul. 2022, disponibil la <https://www.bbc.com/news/world-europe-6>, accesat la 17.12. 2023.

¹⁸ Von Lukas Fuhr, „Die zweinstarkste Armee Europas” *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 16 sep. 2022, disponibil la <http://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/armee-der-ukraine-ist-die-zweits-taerkste-in-europa-1.html>, accesat la 18.12. 2023.

aseamănă cu cele de la Verdun din Primul Război Mondial. La sfârșitul iernii începe să se recunoască pierderile grele ale ucrainenilor. În revista *Newsweek* un fost voluntar american afirma că speranța de viață a unui luptător ucrainian pe linia frontului era de doar 4 ore¹⁹. Nu se știe cum a fost calculat, nici dacă corespunde realității, dar sugerează percepția pe care o au luptătorii ucrainieni.

S-a dovedit că vechiul mit al „*valurilor de infanterie*”, care atacă nu mai este de actualitate și nici superconcentrarea de forțe pentru „*rupere*”, folosite în anumite situații în războaiele mondiale. Acestea sunt contrare bunului-simț, deoarece atunci când se utilizează arme de foc luptătorii trebuie să fie cât mai dispersați și să nu se expună direct focului inamic. Dar ce este valabil la nivel tactic nu este întotdeauna și la nivel operativ. În privința atacului cu blindate sau aeronave, dacă acestea vin izolat pot fi distruse pe rând, dar dacă atacă simultan vor fi distruse doar primele, conform principiului de „*saturare a apărării adversarului*”, iar celelalte își vor îndeplini misiunea. Faptul că armata ucrainiană a primit armament modern, eșalonat în cantități mici, a facilitat distrugerea acestuia pe front, neputând să obțină o „*masă critică*” pentru realizarea „*principiului saturației*”. Acest ajutor inefficient și uneori tardiv, pare să sugereze că aliații nu urmăresc victoria Ucrainei ci doar prelungirea războiului pentru epuizarea Rusiei. „*Să nu umilim Rusia*” spunea, spre indignarea unora, Emmanuel Macron, președintele Franței, dar se pare că el exprima punctul de vedere al Occidentului.

La începutul primăverii, în martie 2023, presa din Occident anunța că rușii distrug podurile din zona Bahmut, deci se pregătesc de retragere, dar jurnaliștii confundau prejudecățile lor cu faptele²⁰, iar această eroare poate fi gravă pentru luptători. În realitate, podurile fuseseră distruse de milițiile ucrainiene, pentru ca populația să nu părăsească orașul aproape încercuit, forțând astfel unitățile ucrainiene să lupte în continuare pentru localitățile de care știau că vor fi abandonate și ocupate de adversar²¹. Aceasta demonstrează că moralul trupelor ucrainiene nu mai este foarte bun, militarii nefiind dispuși să se sacrifice pentru localități de care se știa că vor fi abandonate²².

Contraofensiva ucrainiană era așteptată și în vara lui 2023, iar armata ucrainiană fusese mobilizată pentru război, primea armament și

¹⁹ Anna Skinner, „Backhmut life expectancy near four hours on frontlines, fighter warns”, *Newsweek*, 20 feb. 2023, disponibil la <https://www.newsweek.com/backhmut-life-expectancy-near-four-hours-frontlines-ukraine-russia-1>, accesat la 18.12. 2023.

²⁰ Reportage „Bachmut se poursuit, deux ponts ont ete detruits par les Russes”, *Le Parisien*, 5 mars 2023, disponibil la <https://www.leparisien.fr/international/guerre-en-ukraine-la-bataille-de-bachmut-se-poursuit-deux-ponts-ont-ete-detruits-par-les-russes-suivez-notre-direct-05-03-2023-3.php>, accesat la 19.12.2023.

²¹ Isobel Koshiw, „Ukrainians blow up bridge in Bachmut amid reports Russia closing in” *The Guardian*, 11 feb 2023, disponibil la <https://www.theguardian.com/world/2023/feb/14/ukrainians-blow-up-bridge-inbachmut-amid-reports-russia-closing-in>, accesat la 19.12. 2023.

²² Jacques Baud, *Op. cit.*, p. 283.

muniție (de tip sovietic din fostele țări socialiste și de tip NATO de la ceilalți aliați), voluntari străini cu experiență de luptă, finanțare uriașă și sprijin politic, avea informații la zi și conducere militară NATO prin strategii și tacticieni americani și britanici. Abia în primăvara lui 2023, a început timid și cu multe amânări, ceea ce nu se mai putea numi contraofensivă (după mai bine de un an!), ci *ofensiva ucrainiană*, care a devenit ceva mai activă în vară și a continuat spre toamnă, cu unele succese locale. În general erau mici atacuri tactice, la nivel de subunități, cu sprijin de blindate și artilerie, dar fără sprijin aerian deoarece pierduseră supremația aeriană. Odată cu începerea ploilor de toamnă ofensiva a încetinit și practic s-a oprit cam, pe la 1 decembrie 2023, cu promisiunea că va exista o *ofensivă de iarnă*. Însă din cauza pierderilor umane și materiale uriașe (de fapt ale ambilor beligeranți) și a consumului mare de muniție, în special proiectile de artilerie grea, rachete, drone etc., era evident că nu va mai fi posibilă și că promisiunile erau nerealiste.

Se pare însă că tactica, operațiile și strategia din regulamentele NATO, care prevăd acțiuni de tip expediționar (apropiate de „*Blitzkrieg*”) nu ar fi funcționat la fel de bine într-un război clasic de poziție, cu fronturi clasice, cu lungime toala de peste 1 000 km, așa cum era situația și cum erau pregătiți, teoretic și practic, militarii ucrainieni. Această diferență de abordare ar fi dus la unele contradicții între comandanții ucrainieni, între aceștia și aliați, dar și între conducerea militară și conducerea politică a țării, exprimate și prin interviul generalului Zalujnii, șeful de stat major al armatei ucrainiene. De fapt, asemenea contradicții existaseră și în forțele ruse, manifestate prin criticile generalului Surovikin (supranumit „*Armageddon*” după activitatea din Siria) și revolta mercenarilor Wagner, care au fost înăbușite rapid.

Ca urmare, sprijinul american și european s-a diminuat, mergând până la oprirea finanțării războiului prin Congresul SUA și transferul responsabilității spre UE, care nici ea nu stă prea bine din acest punct de vedere. Probabil că și România a căpătat un rol cheie în aceasta conjunctură. Se pare că promisiunea de sprijin „*atâta timp cât va fi nevoie*” ar fi ajuns la final, și trebuie observat că ucrainenii nu au fost induși în eroare, deoarece nimeni nu a pomenit de *victorie* sau de *pace*, ci doar de *nevoie*, un termen care nu angajează nimic concret.

Probabil că, din păcate, în curând forțele ucrainiene slăbite vor fi în imposibilitatea de a continua lupta, iar dacă rușii vor declanșa *ofensiva de iarnă* ar putea obține victoria pe câmpul de luptă. Atacurile și bombardamentele din perioada sărbătorilor de iarnă par să confirme aceasta. În această situație, nedorită pentru alianță, în opinia noastră, se pot întrevedea două scenarii principale.

Unul *preponderent militar*, implicând un ultim efort major de susținere a Ucrainei, material și financiar și furnizarea de armament ultramodern (care până acum a lipsit de pe câmpul de luptă): avioane F16 și F18 (care au și capacități nucleare), bombardiere „*invizibile*”, rachete de ultima generație, tancuri moderne (*Abrams* a fost promis, dar nu a ajuns pe front) etc. Este adevărat că militarii ucrainieni nu știu cum să le folosească și nici nu mai au

timp să învețe, dar așa cum s-a procedat în multe alte războaie din secolul XX, armamentul modern poate fi trimis discret cu echipele respective pentru luptă și întreținere, mascat ca „*voluntari*”. Riscul ar fi ca nici acestea să nu influențeze situația pe front, iar unele ar putea să cadă în mâna inamicului care își va moderniza și el tehnica de luptă prin copiere ori pentru mijloace de protecție.

Un alt scenariu, *preponderent politic*, ar consta în încheierea păcii sau măcar a unui armistițiu din motive umanitare, eventual cu unele sacrificii, dar care să împiedice adversarul să fructifice victoria, așa cum au anticipat foști miniștri de Externe, ca Henry Kissinger sau Andrei Marga. Rezolvarea politică ar fi prezentată mediatic ca o victorie pentru comunitatea internațională, permițând criticarea învingătorului, din toate punctele de vedere și prezentarea optimizată a situației. Aceasta ar permite permanentizarea unui focar de *conflict înghețat*, care poate fi reactivat oricând, cu forțe și mijloace adecvate pentru obținerea unei victorii reale. Avantajul ar fi costul financiar, material și uman redus, deci ar avea mai multe șanse de reușită.

Pierderile populației ucrainiene

Deoarece războiul se duce pe teritoriul Ucrainei, este evident că există pierderi umane și materiale și în rândul civililor. În primul rând ar trebui să avem o definiție mai clară decât a personajului *Căpitanul Moș Teacă* „Țivilu e țivil!”. Dacă militar (lat. *milites* - luptător) se poate considera orice persoană care poartă arma la vedere, are însemne distinctive, este încadrat într-o unitate condusă de un comandant (care poartă și răspunderea juridică), deci face parte din structurile de forță sau din garda națională/patriotică, pentru civili noțiunea este mai elastică. În afară de populația din zonă, cetățeni și necetățeni, autohtoni sau străini, minori și majori, care sunt clar civili, există și categorii ambigue, care în funcție de situație pot fi considerați militari ori civili: polițiști, agenți secreți, funcționari militarizați, agenți de pază, contractori (personal civil contractual din unități militare sau contractori-mercenari), mercenari și voluntari, prizonieri de război, civili care pun mâna pe arme pentru autoapărare etc. Toți aceștia sunt susceptibili de pierderi procentuale mai mari decât la „*armata regulată*” deoarece nu au nici instruirea nici dotarea corespunzătoare. Deci, pierderile din rândul acestora se pot contabiliza la militari ori la civili, după caz. Mai nou, la contraatacul *Tzahal* (armata israeliană, în engleza IDF - *Israeli Defense Forces*) din Fâșia Gaza, la observația că sunt prea multe victime civile nevinovate din populația palestiniană, s-a răspuns că nu sunt civili nevinovați deoarece votaseră majoritar pentru conducerea Hamas (!?)

Dacă ne referim la civili ca necombatanți, s-a văzut deja că există pierderi umane importante, „*victime colaterale*”, care nu lipsesc nici în acțiunile militare zise „*chirurgicale*”, recunoscute ca fiind cauzate cu zecile de mii. Însă, la o lună de la declanșarea invaziei, ambasadorul rus în Elveția, Ghenadi Gatilov, declara la RTS că trupele ruse fac eforturi pentru a duce

operațiunea „delicat” (!?) căutând să minimizeze pierderile colaterale²³, fiind ironizat de jurnaliști. Totuși, în aceeași zi, în revista americană *Newsweek*, un analist de la *Defense Intelligence Agency* (DIA, spionajul militar american) declară că: „...(*rușii*) nu atacă intenționat civilii, că sunt probabil conștienți că trebuie să limiteze pagubele, pentru a lăsa o poartă de ieșire pentru negocieri”²⁴. Obiectivele anunțate de ruși nu erau de ocupare sau de distrugere a țării, ci să înlăture amenințarea pentru Donbas, deci atacurile nu au fost precedate de bombardamente masive care să afecteze populația, așa cum fuseseră în Irak, Afganistan și Siria. De altfel, în ianuarie 2023, Olexei Arestovici, pe atunci consilierul personal al președintelui Zelenski, într-un interviu la media ucrainiană *Mriya* a confirmat că: „*Rușii nu vor să omoare pe nimeni, au încercat să ducă un război inteligent... O operațiune elegantă, frumoasă, rapidă ca fulgerul, unde persoane politicoase, fără să dăuneze bebelușilor și copiilor, au lichidat câțiva rezistenți. Și nu chiar să îi elimine, ci propunându-le să se predea, să dezerteze, să înțeleagă etc. Ei nu voiau să omoare pe nimeni. Era suficient să semneze o renunțare*”²⁵. Ca urmare, în scurt timp a fost schimbat din funcție. Oricum, chiar dacă ordinul oficial a fost astfel, în practică ar fi dificil de respectat în toate situațiile, cum spun francezii „*A la guerre comme a la guerre!*”.

În prezent, realitatea pare să fie alta, pierderile umane de toate felurile au creat un deficit de forțe important. Conducătorii militari intenționează să mobilizeze sute de mii de bărbați și femei, conform declarației președintelui Zelensky, la conferința de presă pentru finalul de an, din 19 decembrie 2023. Militarii ucrainieni vor mai mulți militari, chiar 500 000 (!), însă nu e ușor de realizat, din cauza reducerii bazei demografice și a corupției legată de încorporare în 2023, așa cum publica *The Daily Digest* „*Conscription and corruption issues in 2023 revealed a lot*”²⁶.

Se poate observa că presa uneori amplifică sau contrazice chiar și declarațiile oficialilor ucrainieni, propagând mesaje de ură, interzise de Carta de la Munchen. Dar aceleași *mass-media* nu reacționaseră la victimele civile din Donbas, în perioada 2014 - 2022, ori multe altele. Poate că dacă ar fi făcut-o, nu s-ar mai fi ajuns la această intervenție militară criminală.

²³ „Încercăm să bombardăm într-un mod foarte delicat”, disponibil la <https://www.g4media.ro/încercăm...>, accesat la 20.12. 2023.

²⁴ William M. Arkin, Ark could devastate Ukraine but he's holding back”in WM. „Putin's bombers could devastate Ukraine but he's holding back. Here's why”, *Newsweek*, 22 mars 2022, disponibil la <https://www.newsweek.com/putins-bombers-could-devastate-ukraine-hes-holding-back-heres-why-1>, accesat la 20.12. 2023.

²⁵ „They didn't want to kill anyone”: Arestovich spoke about the beginning of the NWO, disponibil la <https://en.mriya.news/58331-they-didnt-want-to-kill-anyone-arestovich-spoke-about-the-beginning-of-the-nwo>, accesat la 21.12. 2023.

²⁶ Zeleb. es, „Ukraine's military wants more soldiers but it isn't that easy” *The Daily Digest*, 22 dec. 2023, disponibil la <https://www.msn.com/en-ie/cars/news/ukraine-s-military-wants-more-soldiers-but-it-isn-t-that-easy/ss-AA1ITMdj#image=1>, accesat la 23.12. 2023.

Însă pentru unii occidentali, slavii (eng. *slav* - sclav) sunt considerați suboameni (germ. *Untermenschen*).

Populația a fost afectată de condițiile de trai (aggravate de atacurile rușilor) și de riscul inerent războiului și o parte semnificativă s-a refugiat în interiorul țării sau în țările vecine. Conform Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite, până în ianuarie 2023, peste 5 milioane de ucrainieni erau refugiați în țările vecine, mai mult de jumătate în Rusia, ceilalți în UE, Moldova, Belarus etc.²⁷. Aceasta a redus drastic baza de recrutare pentru armată și capacitatea economică a Ucrainei, iar presa publică date mult mai mari decât cele oficiale, nu e clar cu ce scop.

Comentariu

Propaganda a încercat să inducă, în public, ideea că Ucraina este victorioasă, sprijinul aliaților fiind eficient, iar pe de altă parte că ar fi mult mai puțin afectată de război decât Rusia. Deci pentru comunitatea internațională Rusia pierdea statutul de superputere, ajungând doar o mare putere care poate fi învinsă de o altă putere militară. Chiar a circulat și o comparație plastică, considerând Rusia ca o mare benzinărie apărută cu arme nucleare, iar unii comentatori (a se vedea și *Contributors* România) susțineau necesitatea destrămării Federației Ruse în mai multe republici, chiar dispariția poporului rus și/sau a conducătorului său. Deci presa sugera și măsuri mai dure decât fuseseră aplicate Germaniei naziste după capitulare.

Scopul strategic al slăbirii militare, economice și financiare a Rusiei era evident de a neutraliza principalul aliat al R. P. Chineze, care rivalizează economic cu SUA. Mai mult decât atât, cele două aliate încearcă să instaureze o și mai nouă ordine mondială (a câta?), care să înlocuiască actuala ordine unipolară (Secolul American), succesoarea ordinii bipolare creată după Al Doilea Război Mondial, cu o ordine multipolară. Deci din punct de vedere politic, acestea se situează diametral opus civilizației occidentale moderne, din care facem parte.

Este posibil ca dezangajarea militară actuală din Ucraina să nu fie nici meritul beligeranților, care nu vor pace decât în condițiile lor restrictive, nici a aliaților care speră să profite de acest război, nici al Turciei care se oferise să faciliteze negocierile de pace, ci în mod paradoxal al Iranului. Studiind evoluția actualului război deja internaționalizat din Levant (Orientul Apropiat) s-ar putea presupune că atacul „neasteptat” al palestinienilor ar fi fost ordonat de Iran pentru a crea un nou focar de război, ceea ce ar abate atenția și ajutorul pentru Ucraina.

Lupta politică și economică pentru menținerea unipolarității se dovedește dificilă și uneori imprevizibilă. Dacă vrem să funcționeze în continuare UE și NATO trebuie depuse eforturi susținute și creative, trebuie aplicate și respectate prevederile Dreptului Internațional, și mai ales o bună înțelegere între statele lumii, pentru promovarea păcii și cooperării

²⁷ Jacques Baud, *Op. cit.*, p. 278.

internaționale. Altfel, așa cum am văzut recent, un război mondial, cu sau fără arme nucleare, poate fi posibil, în orice moment.

Acum, când războiul din Ucraina se apropie de final, se poate face un total aproximativ al pierderilor umane. Aproape o jumătate de milion de militari, ruși și ucrainieni, iar dacă adunăm și civilii ucrainieni și ruși, vor fi peste o jumătate de milion de victime²⁸. La care se adăugă milioane de sinistrați și refugiați în interiorul Ucrainei sau în țările vecine (Rusia, Polonia, Slovacia, Ungaria, România, Moldova, Belarus), mulți emigrând mai departe spre Occident. Toți aceștia înseamnă pierderi umane pentru forța armată și pentru economia Ucrainei, care afectează pe termen lung țara deja scufundată în haos, făcând jocul Rusiei, pe care și noi îl sprijinim tehnic și financiar, ajutând refugiații (!?) care ar fi fost de folos țării lor.

Ca o concluzie la încheierea acestui conflict, *Le Monde* (Franța) titrează „În spatele secretizării pierderilor militare din Ucraina, un masacru pe scară largă”, și explică: „Kievul și Moscova minimizează sau păstrează tăcerea cu privire la numărul de soldați uciși și răniți. Pierderile celor două părți sunt comparabile cu cele din Primul Război Mondial. Și în mod sigur sunt cele mai mari pierderi ale acestor două armate de după Al Doilea Război Mondial²⁹. Datele prezentate de *Le Monde* le confirmă pe cele deja discutate, deci informațiile par veridice. Aceasta fiind situația războiului, la sfârșitul anului 2023, nu este exclusă orice evoluție în acest an: „orice război se știe cum începe, dar nu se știe cum se termină”.

Din datele deja cunoscute sau estimate până în prezent, se poate aprecia că eficiența armamentului modern folosit asupra forței vii este surprinzător de redusă. Astfel, la peste o mie de rachete de diferite tipuri lansate de ambii beligeranți se înregistrează circa o mie de morți, similar efectului bombardamentelor germane cu rachete V1 și V2 asupra aliaților, dar cu foarte multe pagube materiale. Miile de drone aeriene folosite nu au cauzat nici macar atâtea pierderi umane. În privința bombardamentelor de artilerie grea, inclusiv cu proiectile reactive, se înregistrează la o medie de peste 50 000 de lovituri pe zi, mai puțin de o mie de morți și răniți scoși din luptă zilnic, iar personalul mort sau rănit cu arme ușoare de infanterie, deși este în număr mare, este nesemnificativ ca proporție. Acest calcul arată că armamentul modern, care este foarte eficient în teorie și în condiții de testare în poligon, în condițiile luptei reale *nu este eficient*. Aceasta demonstrează că în luptă fiecare acțiune implică și reacții adecvate de protecție, dar și faptul că reclamă, fetișizează rolul tehnicii în luptă, pentru mărirea vânzărilor. Iar în privința costurilor, industria de apărare de stat oferă armament similar cu un ordin de mărime mai mic decât cea privată. Armamentul modern ar fi eficient doar dacă se luptă împotriva unei armate slabe, cum este cazul în războiul dintre Israel și

²⁸ Ciprian Dumitrache „Aproape jumătate de milion de militari, pierderi în războiul din Ucraina” *Defence România*, 19 august 2023, disponibil la <https://www.defenseromania.ro/aproape-jumatate...html>, accesat la 23.12. 2023.

²⁹ Rador, „În spatele secretizării pierderilor militare din Ucraina un masacru pe scara largă”, *Euroactiv*, disponibil la <https://www.euroactiv.ro/extern/in-spatele-secretizarii-pierderilor-militare-din-ucraina-un-masacru-pe-scara-larga>, accesat la 23.12. 2023.

Palestina, dar nu între armate moderne, puternice. Costurile prohibitive ale luptei ar face ca unul sau ambii beligeranți să nu își mai permită continuarea luptei, din cauza epuizării muniției și a finanțelor pentru reprovizionare.

Concluzii

Pierderile umane sunt inerente oricărui război: morți, răniți, naufragiați, dispăruți, prizonieri etc. precum și refugiați. Acestea pot influența capacitatea de luptă a armatei și reziliența populației, deci se încearcă secretizarea datelor reale. Dar pentru planificatorii militari trebuie să se cunoscă datele reale, pentru *lecții învățate*, care pot să schimbe arta militară la nivel tactic, operativ și strategic.

Pentru orientare în acest domeniu am studiat documentele OSINT disponibile până în prezent și am încercat să prezentăm o sinteză realistă. A rezultat că pierderile umane în războiul modern sunt foarte mari, comparabil cu cele din Războaiele Mondiale, dar nu mai mari, așa cum ne-am fi așteptat din cauza armamentului modern, cu precizie, bătaie și putere explozivă mai mare, deci în teorie mai eficace, dar care nu este și mai eficient.

Se mai observă că proporția dintre răniții gravi și medii se păstrează (cei ușor răniți nu intră în statistici), dar proporția de decedați în luptă este mai mică față de numărul de răniți conform „*piramidei gravității*”. Explicația este că serviciul sanitar militar este mai eficient, având forțele, mijloacele și procedurile adecvate pentru îngrijirea răniților, deci mortalitatea se reduce semnificativ.

După încheierea oficială a acestui război se vor sistematiza lecțiile învățate și probabil că se vor aplica pentru următoarele războaie, care vor fi, dar nu se știe când.

BIBLIOGRAFIE

Surse de autor

- ANTHONY K. „Ukraine has lost more troops during the Russian invasion than more are infantry in the British army, defense expert says” Business Insider, 28 iun 2022, disponibil la <https://www-businessinsider.co/ukraine-has-lost-more-troops-than-there-are-in-the-british-army-expert-2022-6>.
- ARKIN W. M., „Ark could devastate Ukraine but he’s holding back” in WM. „Putin’s bombers could devastate Ukraine but he’s holding back. Here’s why”, *Newssweek*, 22 mars 2022, disponibil la <https://www.newssweek.com/putins-bombers-could-devastate-ukraine-hes-holding-back-heres-why-1>.
- BAUD J., *Ukraine entre guerre et paix*, Édition Max Milo, Paris, mai 2023.
- DUMITRACHE C. „Aproape jumătate de milion de militari, pierderi în războiul din Ucraina” *Defence România*, 19 august 2023,

- disponibil la <https://www.defenseromania.ro/aproape-jumatate...html>
- FUHR V. L., „Die zweinstarkste Armee Europas” *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 16 sep. 2022, disponibil la <http://www.faz.net/-aktuell/politik/ausland/armee-der-ukraine-ist-die-zweits-taerkste-in-europa-1.html>.
- KOSHIW I., „Ukrainians blow up bridge in Bachmut amid reports Russia closing in” *The Guardian*, 11 feb 2023, disponibil la <https://www.theguardian.com/world/2023/feb/14/ukrainians-blow-up-bridge-in-bakhmut-amid-reports-russia-closing-in>.
- KURSHUDYAN I., SONNE P., DEYOUNG K. „Ukraine short of skilled troops and munitions as losses, pessimism grow”, *The Washington Post*, 13 mars 2023, disponibil la <https://www.washingtonpost.com/world/2023/03/13/ukraine-casualties-pessimism-ammunition-shortage/>.
- KYRYLENCO O., ROSHCINA O., „Batallion cammander of 46th Brigade demoted after Washington Post interview and resigns” *Ukrainska Pravda*, 20 mars 2023, disponibil la <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/03/16/7>.
- LAWLER D. „Ukraine suffering up to 1,000 casualties per day in Donbas, oficial say”, *Axios*, 15 iun 2022, disponibil la <https://www.axios.com/2022/06/15/ukraine-1000-casualties-day-donbas-arakhmia>.
- MAZURENKO A., *Ukrainska Pravda*, disponibil la <https://www.pravda.com.ua/news/2022/06/9/7/>.
- MCGARVEY E., „Ukraine aims to amass million strong army to fight Russia, says defence minister” *BBC News* 11 iul. 2022, disponibil la <https://www.bbc.com/news/world-europe-6>.
- PODOLIAK D., *BBC News* 9 iun 2022, disponibil la <https://www.bbc.com/ukrainian/news-6>.
- SKINNER A., „Backhmut life expectancy near four hours on frontlines, fighter warns”, *Newsweek*, 20 feb. 2023, disponibil la <https://www.newsweek.com/backhmut-life-expectancy-near-four-hours-frontlines-ukraine-russia-1>.
- TWITTY S., verwundert: 200 000 ucrainische Soldaten verschwunden, *Express.at*. 8 iun. 2022, disponibil la <https://exxpress.at/general-verwundert-200-000ukrainischesoldatenverschwunden/>.
- ZELEB es, „Ukraine’s military wants more soldiers but it isn’t that easy” *The Daily Digest*, 22 dec. 2023, disponibil la <https://www.msn.com/en-ie/cars/news/ukraine-s-military-wants-more-soldiers-but-it-isn-t-that-easy/ss-AA1ITMdj#image=1>.

Surse web

- Dans les ruines d’Izioum, ville ukrainienne traumatisée, 27 septembre 2022, disponibil la <https://www.rts.ch/info/monde/1.html>.
- Iddia: MOSSAD’a gore Ukraina ve Rusya kayplari” *Hurseda Haber*, 25 ian 2023, disponibil la <https://perma.cc/FD7T-LQU8>.

- „Încercăm să bombardăm într-un mod foarte delicat”, disponibil la <https://www.g4media.ro/încercăm>.
- Masacru de la Izyum, euro news <https://youtu.be/16ngm-QUn4M>.
- Reportage „Bachmut se poursuit, deux ponts ont ete detruits par les Russes”, *Le Parisien*, 5 mars 2023, disponibil la <https://www.leparisien.fr/international/guerre-en-ukraine-la-bataille-de-bachmut-se-poursuit-deux-ponts-ont-ete-detruits-par-les-russes-suivez-notre-direct-05-03-2023-3.php>.
- Rador, „În spatele secretizării pierderilor militare din Ucraina un masacru pe scara largă”, *Euroactiv*, disponibil la <https://www.euractiv.ro/extern/in-spatele-secretizarii-pierderilor-militare-din-ucraina-un-masacru-pe-scara-larga>.
- „They didn’t want to kill anyone”: Arestovich spoke about the beginning of the NWO, disponibil la <https://en.mriya.news/58331-they-didnt-want-to-kill-anyone-arestovich-spoke-about-the-beginning-of-the-nwo>.
- „Von der Leyen statement about death of 100,000 Ukrainian soldiers cut from speech” *The New Voice of Ukraine*, 30 nov 2022, disponibil la <https://english.nv.ua/nation/von-der-leyen-statement-abaut-death-of-100-000-ukrainian-soldiers-cut-from-speech-5.html>.
- „700.000 soldiers defending Ukraine now, Zelensky says, as battles rage in the Donbas”, *Euronews/AP/AFP*, 21 mai 2022, disponibil la <http://www.euronews.com/2022/05/21/live-sieverodinietsk=shelling-brutal-and=-pointless-zelensky-says-as-russia-continues-offe>.

